

I. megoldás. Szükségünk lesz a következő egyenlőtlenségre: ha x tetszőleges pozitív valós szám, akkor

$$(1) \quad 10^x \geq 1 + x.$$

Ezt három lépésben bizonyítjuk be.

a) Ha $x = 1/n$, ahol n természetes szám, akkor (1) ekvivalens az

$$(2) \quad \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \leq 10$$

egyenlőtlenséggel. Itt a bal oldal értékére a binomiális tétel, továbbá az $\binom{n}{j} \leq \frac{n^j}{j!}$ egyenlőtlenség szerint

$$(3) \quad \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j} \frac{1}{n^j} \leq 1 + \sum_{j=1}^{\infty} \frac{1}{j!}.$$

Mivel $j! \geq 2^{j-1}$, a jobb oldal értéke tovább növelhető:

$$1 + \sum_{j=1}^{\infty} \frac{1}{j!} \leq 1 + \sum_{j=1}^{\infty} \frac{1}{2^{j-1}} = 1 + 2 = 3.$$

Ebből pedig ($3 < 10$ miatt) következik (2).

b) Ha $x = k/n$, ahol k is természetes szám, akkor (2) alapján

$$10^{\frac{k}{n}} = \left(10^{\frac{1}{n}}\right)^k \geq \left(1 + \frac{1}{n}\right)^k,$$

és a binomiális tétel szerint a jobb oldal értéke nem kisebb, mint $1 + k/n$, tehát (1)-et $x = k/n$ -re is bizonyítottuk.

c) Ha pedig x tetszőleges pozitív valós szám, akkor 10^x értékét a kétoldali megközelítéssel szokás definiálni a felsőbb matematikában, azt mondván, hogy 10^x az az egyetlen valós szám, amelyre $k/n < x$ mellett $10^{k/n} < 10^x$, viszont $k/n > x$ mellett $10^{k/n} > 10^x$ teljesül. Mivel racionális x -re b) alatt már bizonyítottuk (1)-et, ebből a definícióból következik (1) minden valós x -re.

Rátérünk feladatunk állításának az igazolására. (1) szerint tetszőleges pozitív valós számra

$$x \geq \lg(1 + x).$$

Emiatt

$$\frac{a_k}{s_{k-1}} \geq \lg\left(1 + \frac{a_k}{s_{k-1}}\right) = \lg \frac{s_k}{s_{k-1}},$$

ezt a $k = 1, 2, \dots, n$ értékekre alkalmazva és a kapott egyenlőtlenségeket összeadva kapjuk, hogy

$$S_n \geq \sum_{k=1}^n \lg \frac{s_k}{s_{k-1}} = \lg \prod_{k=1}^n \frac{s_k}{s_{k-1}} = \lg \frac{s_n}{s_0}.$$

Feltevésünk szerint s_n tart ∞ -be, ha $n \rightarrow \infty$, így $\frac{s_n}{s_0}$ és $\lg \frac{s_n}{s_0}$ is tart ∞ -be, mert a $\lg x$ ∞ -ben vett határértéke $+\infty$.

Feladatunk állítását ezzel igazoltuk.

Megjegyzés. Megoldásunkban tetszőleges alapú logaritmust használhattunk volna, ekkor (1) helyett az

$$(4) \quad a^x \geq c(1 + x)$$

egyenlőtlenséget kellett volna bizonyítanunk, ahol x pozitív, a az 1-nél nagyobb valós szám, c pedig alkalmasan választott konstans. Megoldásunkból kiderül, hogy a $c = 1$ konstanshoz 10-nél kisebb (például $a = 3$) értéket is választhatunk a -nak. Be lehetne bizonyítani, hogy a (2) bal oldalán álló sorozatnak $n \rightarrow \infty$ mellett a (3) jobb oldalán álló szám a határértéke (ezt a számot e -vel jelölik, és értéke két tizedesre lekerekítve 2,71), és ha a helyére ezt a számot írjuk, akkor (4) érvényes $c = 1$ mellett minden valós x -re.

II. megoldás. Az $f(x) = 1/x$ függvény $s_0 > 0$ és $s_n > s_0$ közti integráljának az $s_0 < s_1 < s_2 < \dots < s_{n-1} < s_n$ felosztáshoz tartozó felső közelítő összege éppen a feladatban szereplő S_n , emiatt

$$S_n > \int_{s_0}^{s_n} \frac{dx}{x}.$$

Elegendő tehát megmutatni, hogy tetszőleges pozitív a számra az

$$L(x) = \int_a^x \frac{dt}{t}$$

függvényhatárértéke a $(+\infty)$ -ben $(+\infty)$. Mivel az $f(x) = 1/x$ függvény $x \geq a > 0$ mellett folytonos, az $L(x)$ -et definiáló integrál létezik, és mivel $f(x) > 0$, $L(x)$ monoton nő. Emiatt elegendő például az $L(2^n a)$ sorozatról belátni, hogy $n \rightarrow \infty$ mellett $(+\infty)$ -be tart.

Helyettesítéssel való integrálással könnyen belátható, hogy

$$\int_u^v \frac{dt}{t} = \int_{2u}^{2v} \frac{dt}{t}$$

(ha u, v pozitív számok), így

$$L(2^n a) = \sum_{j=1}^n \int_{2^{j-1}a}^{2^j a} \frac{dt}{t} = \sum_{j=1}^n \int_a^{2a} \frac{dt}{t} = n \int_a^{2a} \frac{dt}{t}.$$

Mivel $\int_a^{2a} \frac{dt}{t}$ pozitív, ebből valóban következik, hogy $L(2^n a) \rightarrow +\infty$, ha $n \rightarrow \infty$, feladatunk állítását ezzel bebizonyítottuk.

Megjegyzés. Meg lehet mutatni, hogy a megoldásban definiált $L(x)$ függvény egyenlő $e \log(x/a)$ -val, ahol e az I. megoldást követő megjegyzésben definiált szám. Az e alapú logaritmust természetes logaritmusnak nevezik, és $\log x$ -szel, vagy $\ln x$ -szel jelölik.